

رسول پویان

تصویر عینی از شهر کابل

(سالیان 1384، 85 و 87)

بخش دوم

مرکز شهر کابل در سده جاری

هتل و رستوران اسپین زر در زمان پادشاهی ظاهرخان بسی مشهور بود و خدمتگاران رستوران همیشه از اشراف و پولداران شهر و مقامات دولتی به گرمی پذیرایی می‌کردند. این جایگاه و فضای پیش روی آن به کوچه مندوی، پل باغ عمومی، بانک تجارتي، بانک مرکزی، مخابرات، وزارتخانه اطلاعات و فرهنگ، مالیه، عدلیه، معارف، بلدیہ، سرای شهزاده (بازار اسعار)، کاخ سلطنتی (جمهوری)، پارک زرنگار، لسیه استقلال، زرغونه، کتابخانه عامه، ولایت، فروشگاه بزرگ افغان و دیگر مغازه‌ها، سینماها، رستوران‌ها، هتل پلازا، هتل کابل (سرینا) و غیره نزدیک است. در عهد شاهی مرکز اصلی شهر بوده است. در حال حاضر نیز با موجودیت کوچه مندوی، فروشگاه‌ها، طلافروشی‌ها، بانک‌ها، هتل‌ها، دواير دولتی، نزدیکی به ایستگاه موترهای لینی و غیره مرکزیت خود را تا اندازه‌ی حفظ کرده است.

ساختمان جدید مخابرات و تعمیر پیشین اسپین زر

تفاوت سرسام‌آور نرخ‌ها

وقتی آدم در کوچه و بازار کابل قدم بزند بیشتر به رمز و راز اوضاع پی می‌برد. در بازار کابل تفاوت قیمت‌ها بسیار است. اگر چم کاسبان بشود دست را از شانه قلم می‌کنند. گاهی بین قیمت نخست و نهایی زمین تا آسمان فرق است. مثلاً فروشنده دوره گرد و یا ثابت در بعضی موارد جنس خود را چند برابر قیمت می‌کند و گاهی سرانجام به نصف و چهاریک قیمت نخستین نیز راضی می‌شود.

کسی نیست که بازار را تنظیم کند. تا هنوز قوانین علمی عرضه و تقاضا کارکرد عملی خود را در این آشفته‌بازار کابل پیدا نکرده‌اند. در بین قیمت‌های شهرنو و شهر کهنه هم تفاوت بسیار است. اجناس و امته از نگاه کیفیت، از حیث صحت و استانداردهای قبول شده داخلی و بین‌المللی، از طرف مسئولین و کارشناسان نظارت و تفتیش قانونی نمی‌شود. به بیان روشن‌تر، در بازار به اصطلاح آزاد و بی در و دروازه کنونی، در کشوری عقب‌نگهداشته شده، جنگزده و ماقبل سرمایه‌داری، انارشیزمی لگام گسیخته در چنگال انحصار مافیایی چیره شده است. این جریان پر هرج و مرج نعش زخمین و از نفس افتاده صنایع محلی، تولیدات داخلی و اقتصاد ملی ما را که در جریان جنگ و بحران‌های پی‌پی در بستر مرگ افتاده بود، به خاک خواهد سپرد.

کوتفروشان

کوتفروشی‌های ده افغانان

کوتفروشی‌های مذکور بسیار نزدیک به این مجموعه مرکزی می‌باشند. این جا در حقیقت بازار غریبان کابل است. در دیگرگاه‌ها و شامگاهان که مردم از کار و غریبی به سوی منزل می‌شتابند، در بازار کوتفروشان محشری برپاست. هرکس باشتاب میوه، سبزیجات و ترکاری باب مورد نیازش را می‌خرد و با کوله‌باری گران‌سنگ خود را به زور و فشار در داخل موترهای لینی جابجا می‌کند. در غروبگاهان تنگ مجال کابل، مرد و زن، پیر و جوان بر سر گاری‌ها و کت‌ها، سرگرم سودا و معامله هستند. کیفیت و مرغوبیت کالاهای این بازار اگرچه خوب نیست؛ اما به سبب ارزانی، مردم غریب را راضی می‌سازد و سفره فقیران را خالی نمی‌گذارد.

اطفال غریب و مواد خوراکی غیربهداشتی

یکی از مشکلات عمده در کابل مصروفیت کودکان و اطفال به شغل‌های کاذب در سطح کوچه و بازارهای پایتخت می‌باشد. اطفال غریب از تنگدستی والدین به دستفروشی، بساط، جمع‌آوری آشغال و مواد غیرصحی، فروش موادخوراکی غیربهداشتی و غیره مشغول اند. هجوم کودکان و اطفال در بازارها و سطح شهر نه تنها اطفال را از درس و تعلیم باز می‌دارد، بلکه باعث اشایعه بیماری‌ها، فساد و بی بند و باری در جامعه می‌شود.

سبب ازدیاد کودکان خیابانی در بازارهای کابل، مهاجرت‌های خودسرانه، اجباری و بی‌برنامه در جریان جنگ‌های درازدامن دهه‌های اخیر، افزایش تفاوت‌های طبقاتی، بیکاری، فقر و تنگدستی بیشترین مردم بوده است. در جریان جنگ درازدامن، ناامنی‌ها و بحران‌های دهه‌های اخیر ساختارهای اقتصادی اجتماعی و بافت جمعیتی مرکز و ولایات، شهر و روستاهای کشور به هم شارید و باعث مهاجرت‌های گسترده داخلی و بیرون‌مرزی و جابجایی‌های تازه نفوس شد. خشکسالی‌های پایانی اخیر هم قوزی بالای قوزی گردید. در این فضای بحرانی و پرهرج و مرج، جمعیت زیادی از اطراف به سوی شهرهای بزرگ از جمله شهر کابل هجوم آوردند. سران دولت ضعیف و بی‌کفایت کابل نیز به این موضوع مهم و حیاتی اهمیتی ندادند.

در تمام جوامع انسانی کودکان نیاز به تعلیم و تربیه، نگهداری و نظارت معلمان، مربیان دلسوز و والدین دارند. در این دوران خردسالان می‌بایست از عاطفه، مهربانی و سرگرمی‌های لازم بهره‌مند شوند. وقتی اطفال از این نیازهای اولیه محروم باشند و در محیط خشن و پرآشوب و غوغای بازاری، (به دون یار و یاور و غمخوار رها شوند)، بی‌شک که از نگاه روحی و روانی آسیب می‌بینند و خشن، سنگ دل و غیرنورمال بارمی‌آیند.

در جامعه‌یی که کودکان آن از تعلیم و تربیه درست و سالم برخوردار نباشند؛ به کمبود و نبود عاطفه، مهربانی و دلسوزی‌های مادر و پدر و مربیان آموزشی رو به رو گردند؛ میزان جرم و جنایت، اعتیاد به مواد مخدر و فساد اخلاقی همواره رو به افزایش است؛ زیرا همین کودکان امروز، مردان و زنان آینده می‌باشند و

آنان باز این شخصیت‌های روانی و عادات کسبی را به فرزندان خود و به دیگران انتقال می‌دهند. به این صورت جامعه در چرخاب دور و تسلسل غیرنورمال و ضررآلودی گرفتار می‌شود که نجات از آن بسی دشوار خواهد بود .

کله و پاچه فروشی

یاد کله پاچه‌های پرواری سر زمستان قدیم به خیر که کیف و لذت دیگری داشت. هنوز در ولایات و پایتخت رسوم سابق دیده می‌شوند. مردم تاهنوز به کله و پاچه، دلبنده، سیرابی و شنگ گاو علاقه دارند. تباخی‌های کله و پاچه فروشی در گوشه و کنار شهر هنوز هم فعال اند. من هم در یکی از روزهای غبارآگین کابل، در دکان کله‌پاچه فروشی ده‌افغانان بیاد دوران جوانی شکمی از آن چاق کردم.

مردم غریب که توان خریداری گوشت را به قدر کافی ندارند، بیشتر به کله و پاچه‌های ارزان روی گاری‌ها روی می‌آورند. از نگاه صحتی فروش گوشت و اعضای بدن گوسفند و گاو در فضای آزاد، آلوده و کثیف شهر کابل و آنهم به روی گاری‌های غیربهداشتی اشتباهی بیش نیست؛ اما مسئولان وزارت صحت عامه و

بلدیه(شاروالی) چشم بینا و گوش شنوا ندارند. مردم و جامعه را در آشفته بازار بحران‌های متراکم رها کرده اند.

کیاب خوش مزه کابل

گوشت گوسفند و گاو افغانستان نرم، لطیف و خوش طعم می‌باشد. کیاب گوشت بره وطن کیف و لذت دیگری دارد. البته به شرط آن که از گوشت‌های سخت و دیرهضم گاومیش‌های پاکستانی و گوشت‌های وارداتی، نباشد. سبب آن تغذیه مواشی از مواد خوراکی طبیعی و تازه و آب‌های شیرین و گوارای کشور است.

دود کیاب در هر کوی و برزن و هر گوشه و کنار کابل و ولایات کشور بلند است؛ لیکن برمبنای این سخن محلی کیاب پزان: پول دار را خود کیاب و بی پول را دود کیاب. از این همه کیاب نصیب مردم فقیر فقط دود و حسرت آن است. امروز که فاصله‌های طبقاتی بیشتر شده است و دارد روز به روز سیر صعودی به خود می‌گیرد، شکم فقیران به نان خشک هم سیر نمی‌شود، چه برسد به کیاب گوشت بره.

در کابل کیاب چوپان هم مشهور است. مشتریان گوشت را از پیکر گوسفندان قناره زده انتخاب می‌کنند؛ سپس خلیفه آشپز آن را در تابه چودنی می‌پزد و با مرچ و مثاله و نان گندم تقدیم مشتری می‌کند. حالا کیاب‌پزی‌ها و رستوران‌های داخلی و خارجی خوب و تمیزی در کابل ساخته شده است که در آن انواع و اقسام غذاهای داخلی و خارجی عرضه می‌شود.

کالاشویی در آب کثیف رود کابل

زنان و دختران فقیر از بیچارگی، تنگدستی و ناآگاهی از زیان‌های صحتی، در آب آلوده رود کابل رختشویی می‌کنند. رود کابل در فصل‌های بی‌آبی بیت‌الخلای مردم، آشغال‌دانی و جایگاه‌خاکروبه اندازی شهروندان پایتخت است. در کشورهای دیگر رودخانه‌ها بر زیبایی و تر و تازگی شهرها می‌افزایند و محیط را پاک و هوا را صاف می‌سازند؛ لیکن در کشور ما برعکس، آب آلوده رود کابل در شیوع بیماری‌ها می‌افزاید و گرد و خاک زمان خشکی آن محیط را کثیف و غیربهداشتی می‌سازد. به عبارت دیگر ارزشها و خوبی‌ها مثل این که در ویرانسرای ما وارونه می‌گردند.

ادامه دارد